

les alqueries pèdia

Fitxa per lesalqueriespèdia / Museu de memòria oral

Títol	Documental: <i>-Volem ser poble! Un recorregut històric i emocional 25 anys després de la Segregació</i>
Productora	© Associació Cultural <i>el Pla Redó</i> . Les Alqueries (2010)
Guió i edició	Rafa Molés
Muntatge i realització	Pascual Arnal
Producció	Anna Balaguer i Carmen Balaguer
Música original	Juanjo Ballester
Data de publicació en lesAlqueriespèdia	Dimarts 5 de febrer de 2018. Actualització dilluns 14 de novembre de 2022
Categories	Segregació, història
Enllaç	https://www.youtube.com/watch?v=1HC7LQTGhCE

El 2010, als 25 anys de la Segregació de les Alqueries, l'Associació Cultural *Pla Redó*, amb dificultats però també amb nombrosos patrocinis i col·laboracions, va produir l'extraordinari documental *-Volem ser poble! Un recorregut històric i emocional 25 anys després de la Segregació*. És un document d'uns 40 minuts important per al poble, una eina fonamental per entendre per què es volia la segregació de Vila-real i per conèixer el procés que ens va dur a ser poble.

Com a documental és ambiciós, amb guió i edició de Rafa Molés i realització i muntatge intel·ligent i dinàmic de Pascual Arnal. Compta, a més a més, amb una música original preciosa,

melancòlica i moderna, de Juanjo Ballester. De la producció, que va ser la part més àrdua, se'n feren càrrec Anna i Carmen Balaguer.

Volem ser poble s'articula a partir d'un relat ordenat cronològicament i d'entrevistes a trenta-tres persones de diferents edats (privilegiant, per suposat, als testimonis), quasi la meitat de les quals són dones. En un moment en què tots en la Coordinadora de Segregació eren homes, el fet d'incloure tants testimonis femenins dóna idea de la sensibilitat i la intel·ligència del projecte, que no va voler excloure a ningú.

Com es diu des del títol, es tracta d'un recorregut tant històric com emocional, en el que resulta fàcil emocionar-se amb els relats apassionats de vivències històriques.

La pel·lícula es va penjar a lesAlqueriespèdia en febrer de 2018; en raó de la seua importància, va ser una de les nostres primeres publicacions. Ara la reeditem per corregir algunes qüestions formals: la pel·lícula estava dividida en quatre parts i penjada en una plataforma que obligava a registrar-se a cada persona que volia vore-la. Ara l'hem penjada completa, amb més qualitat, per a ser vista sense necessitat de registre, i a més hem demanat permís per a posar els noms dels nombrosos participants en el documental i per a subtítular-lo completament. A més a més, la transcripció es pot llegir íntegra ací mateix.

Integrats en la transcripció estan tots els títols que organitzen el relat, i també tots els crèdits, incloent la llista de participants, equip tècnic, entitats col·laboradores, etc.

[Transcripció completa](#)

Documental “-Volem ser poble!”

AQUEST DOCUMENTAL ESTÀ DEDICAT AL POBLE DE LES ALQUERIES, EL QUAL VA FER REALITAT EL SEU SOMNI.

Associació Cultural Pla Redó

presenta

Joaquín Vicent.- Jo sempre he dit de les Alqueries. Sempre, sempre, sempre.

Antonio Marco.- De sempre, dic que sóc de les Alqueries.

Elisa Molés.- Ah, jo sóc de les Alqueries del Niño Perdido, jo ho dic tot llarg.

Albert Ventura.- Que jo sempre dic que sóc de les Alqueries.

Pepe Escuriola.- No sóc nascut en les Alqueries, però jo hui sóc de les Alqueries, tinc la família en les Alqueries i sóc alqueriero.

Paqui Martínez.- Jo no canviaria este poble per un atre.

Vicent Tarrazón.- Els alquerieros són emprededors.

Raquel Benages.- La identitat nostra com a poble jo crec que independentment de qualsevol document sempre la hem tingut.

Alberto Albero.- Vila-real el teníem casi com un poble foraster, encà que perteneixíem a ell.

Batiste Balaguer.- En el seno de la meua família sempre hem tingut clar que érem d'ací, no érem d'allà.

Pepe Ballester.- Perquè jo vaig nèixer ací i me senc alqueriero de naiximent perquè vaig nèixer en el llit.

Alba Cabedo.- Alquerías del Niño Perdido, li dic jo.

Vicent Arnal.- Les Alqueries era un poble xicotet però un poble bo, un poble amb cariño.

Pietat Capella.- Volíem ser poble, però no mos dixaven ser poble, i perteneixia pues a Vila-real.

Pasqual Marco.- No era poble perquè perteneixíem a Vila-real, però bueno, perteneixíem per obligació.

Manuel Antonio Arnau.- “Volem-ser-poble”, ixes tres paraules, això era el clau, o siga... i al voltant d’ahí girava tot.

Vicent Ramon Molés.- A mi me feien “ja tiren al del xiquet perdut” [risses].

-Volem ser poble!

UN RECORREGUT HISTÒRIC I EMOCIONAL 25 ANYS DESPRÉS DE LA SEGREGACIÓ.

Vicent Ramon Molés.- Cada u feia la casa en el seu hort, a on tenia l’hort. A on tenia l’hort feia la casa. I lo primer que feia era plantar una figuera, que la figuera donaria fruta i ajudaria a alimentar. Sombra i alimentar, i baix de la figuera feien un fogueret, amb quatre rajoles feien un fogueret pa guisar. I es feien la caseta.

I ixes casetes eren “les alqueries”.

Vicent Ramon Molés.- Les alqueries.

NO SOM POBLE

Any 1274

Les Alqueries entren dins del terme que Jaume I li dóna a Vila-real.

Albert Ventura.- Ell és el que li va donar Carta Pobla a Vila-real, i al donar-li Carta Pobla li va donar un terme, i dins d’ixe terme estaven unes antigues alqueries pues que després van adquirir uns noms cristians per dir-ho aixina.

Mª Jesús Bort.- Bellaguarda, Bonastre, Bonretorn.

Pasqual Marco.- Com ho diu el nom: alqueries. Alqueries. Ací quatre cases, allà set, allà dos, carrers tots de terra i fang.

Vicent Ramon Molés.- Ahí a la iglésia era la nostra capitania, ahí se feien tots els balls, ahí se feien totes les coses, ahí es feia tota la festa.

Vicent Arnal.- I ahí en les alqueries va anar compenetrant-se, compenetrant-se, i cada dia mos respetàvem més i mos volíem més. I aixina va ser.

Vicent Ramon Molés.- De la iglésia per amunt, a on està l’almacén que feia de les [inintel·ligible] se feien les carreres de joies, que se dia, dels cavalls, amb una polseguera aixina, tocotoc- tocotoc...

Pasqual Marco.- Llums ne hi haurien en tot lo poble... bombilles pa iluminar, n’hi haurien vint en tot lo poble. Aigua potable no en teníem.

Rosa Vidal.- “Ay, ¿de dónde? -Sí, de Alquerías del Niño Perdido. -Diu: I això?”, la típica frase “heu topetat al xiquet? -Dic: pues sí, baix d’un taronger menjant-se una taronja.

Albert Ventura.- Perquè la gent no sap massa bé quins són els orígens del nom del nostre poble. I casi sempre te pregunten: “i lo del Niño Perdido per què?”.

Paqui Martínez.- “Que s’ha perdut un xiquet? -Uno no, a estes altures s’ha perdut la gana ja de xiquets.”

Albert Ventura.- I el nom propi mos el donem mosatros mateixa, perquè en les actes de l’ajuntament de Vila-real costa molts anys el que apareguera “Alquerías del Niño Perdido” [5 min.]. I és senzillament fer referència a les rails de nostre poble que és la Mare de Déu del Niño Perdido.

Raquel Benages.- És un passatge bíblic, “el niño perdido en el templo”.

Albert Ventura.- Que en 1683, els frares de Caudiel, el prior del convent de Caudiel va col·locar un quadro de la Mare de Déu del Niño Perdido en l’oratori que els frares tenien en el Replà, i a partir d’ixe moment la Mare de Déu va ser reconeguda per tots com a patrona d’esta partida.

Vicent Ramon Molés.- D’allí crec jo que li dirien “el Niño”, perquè Alqueries ja eren antes.

Isabel Ballester.- D’ací se veu clar, eh?, que són dos pobles ben definits. Açò són les Alqueries i això són Vila-real. Això és impossible que s’entenguera com un poble únic.

PER QUÈ NO SOM POBLE?

Joaquín Vicent.- Açò Vila-real ho tenia completament abandonat, completament abandonat. Les cases una s’obrava ací, l’atra s’obrava allà... No dia ningú res.

Vicent Arnal.- Encontràem injustícies, injustícies, en el nostre progrés: els camins no mo’ls arreglaven...

Mercedes Devís.- Com era pedàneo de Villa-real en el carnet d’identitat te ficaen: “d’a on eres? -De les Alqueries”. Pam, Vila-real.

Paqui Martínez.- Jo me’n recorde molt més del fet de que volíem llum.

Vicent Molés.- Damunt érem de Vila-real i una de les coses que a la gent li sabia molt de mal és que quan anaven a Vila-real, que era el mateix poble i a on mosatros pagàvem els impostos corresponents, allí mos dien forasters.

Joaquín Vicent.- Xe, com forasters, redéu?, si som de Vila-real igual com els atres.

Antonio Marco.- I allí n’hi havia una llista... una cola de Vila-real pa’ls de Vila-real i una pa’ls forasters: d’Artana, de Burriana... A mosatros mos inclüen amb els forasters.

Blai López.- Mosatros sempre hem segut de Vila-real, però estàvem molt discriminats.

Pepe Escuriola.- Entonces les Alqueries perteneixia a Vila-real, per supost. I digam... pues eren els amos d’ací tamé.

Paqui Martínez.- Jo sóc cabilenya, vamos...

Batiste Balaguer.- Una càvila és una cova, una vivienda que s’excava en les roques.

Mª Jesús Bort.- “Ah, sí, un poblet que passes per la carretera. -No, el poble no és això, el poble està més adins”.

Blai López.- “Estos alquerieros estan criats sense llum”. Això mos ho dien molt, els de Vila-real. Molt.

Lolita Capella.- “Redéu, pa què vols una botelleta de lejia? -Diu: perquè mos han dut bancs de Vila-real que els van reusar d’un atre col·le, i els van dur a les Alqueries”. I clar, els havien de limpiar. I jo tot això era joveneta i anava cremant-me. I anava cremant-me, i anava agarrant, si me fas dir, malícia.

Vicent Arnal.- I volíem prosperar, perquè els atres anaven davant de mosatros i compreníem que ells anaven a millor i mosatros tamé podíem fer això.

Batiste Balaguer.- I d’ahí d’ixe abandono va vindre el que demanàrem la segregació.

Vicent Ramon Molés.- Primer va morir Franco, que això està tot ahí escrit. I después ja se va mampendre la cosa que s’havia de tindre una associació de veïns.

Novembre de 1977

Es funda l’Associació de Veïns Virgen del Niño Perdido

Vicent Molés.- Mos vam reunir en casa Miguel Montes i allí vam constituir l’associació de veïns.

Marilola Vilar.- Ací hi havia una messa camilla prou gran i hi havien quatre cadires.

Vicent Molés.- En la taula de Miguel, i ahí se fan els estatuts.

Marilola Vilar.- I les quatre cadires anaven agarrant-les i anaven assentant-se per ací, perquè clar, en els sofàs que hi havien no cabíem tots.

Ángel Albalate.- En l’associació de veïns que entonces se va fundar ja pels problemes que teníem sobre l’alcantarillat, i vam pensar en la segregació però tamé impulsats pel governaor que teníem, que en alguna ocasió va vindre ací i davant de prou gent va dir que lo que havíem de fer era demanar la segregació.

Blaí López.- No era la primer vegà que se volia ser poble. Ja s’havia tratat dos vegaes antes. Jo no ho recorde.

Vicent Ramon Molés.- L’any 30, que se va fer la primera iniciativa. Jo l’any 30 era un xiquillo.

Ángel Albalate.- El auelo de la meua dona va ser dels primers, Salvaor. I después ja seria en el 45 ó 46, no ho sé, el meu sogre ho van intentar atra vegà.

Isabel Ballester.- És que anaven del poble amb espartenyas, amb faixa, i Chicharro mos duia al Ministeri i mos deia: “¡pero estos señores dónde van!”.

Blaí López.- I esta vegà era la tercera. I se feia amb molta il·lusió, moltíssima il·lusió, tu no t’ho pots imaginar. Estic parlant-te i me se fiquen els pèls de punta.

Vicent Tarrazón.- De primer era la època del cacau i después vam acabar en la època de la sèpia i la gamba.

Marilola Vilar.- Totes les associacions estaven... eren com un niu de revolucionaris **[10 min.]**. I de fet mosatros, tots els que estàvem en la junta, estàvem “fitxats” –entre cometes– per la policia perquè no sabien què és lo que anàvem a fer.

Juan Safont.- Ficar el aigua potable en principi va ser denegat per l’ajuntament de Vila-real, i a partir d’ahí és d’a on apareix tamé la Cooperativa d’Aigües Potables, és dir, que estava clar que en el moment que mosatros per si mos podíem gestionar, anava a supondre de alguna manera més facilitat pa’l desarrollo que puguera tindre el poble.

Pasqual Cubedo.- En el 77, un grupo de jóvens, des de 15 a 20 anys, aproximadament, vam crear una revista [*la revista Bonastre*]. I en ella explicàvem la nostra idea d'alquerieros, la voluntat de fer el poble. Entonces no parlàvem de segregació, segregació no era la paraula tècnica, mosatros parlàvem d'independència, d'Alqueries lliures.

Antonio Marco.- La segregació era això: muntar un municipi i independitzar-se de Vila-real.

Albert Ventura.- La segregació és un dret que tenen els pobles, és a dir, per llei els pobles se poden segregar.

Alba Cabedo.- Si damunt que mos discriminaven i no mos volien pa res, no mos dixaven ser poble... Pues xico, no mos vols però sí que mos volien pa pagar els impostos, pa lo demás no res.

Manuel Antonio Arnau.- Ixe acte de sublevació, de la gent dir: "ja mos hem fartat".

VOLEM SER POBLE!

[Multitud]: Volem ser poble! Volem ser poble! [7 vegades].

Pietat Capella.- "Volem ser poble! Volem ser poble!"

Paqui Martínez.- "Volem ser independents, volem ser poble, volem... no estar en Vila-real, no? I volem ja que no mos mane ningú."

Albert Ventura.- I la llei diu lo que hi ha que fer per aconseguir la segregació. I entonces hi ha que fer tot un expedient demostrant efectivament que tu pots ser poble i que la teua segregació no perjudica a l'atre.

Vicent Molés.- En una assemblea de l'Associació de Veïns pues se planteja, i diuen "com se té que fer?", i entonces és quan les entitats, de cada entitat, pa que fóra més plural, pues entra un representant.

Batiste Balaguer.- Cooperatives d'exportació, cooperativa agrícola, cooperativa... la Caixa Rural, de tot... entitats culturals, el club deportiu, de fútbol, els caçadors, els colombares...

Antonio Marco.- Necessitàvem que ixe expedient, o ixe tràmit, el dugueren les forces vives d'Alqueries.

Ángel Albalate.- En un principi érem vint o vint-i-dos, la Coordinadora. A poc a poc van anar anant-se'n hasta que mos vam quedar deu. Ixos deu ja vam continuar hasta el final, hasta que se va conseguir la segregació, ser poble. I n'han faltat tres, d'estos deu: Pasqual Capella, José Bodí Pérez i Miguel Blasco.

Batiste Balaguer.- Miguel estava en Nules, Miguel estava en el tancament de l'ajuntament, Miguel estava en la Diputació quan va vindre Lerma i Guardiola... Miguel estava en tots los llocs. I jo... [*s'emociona*].

Naix la Coordinadora de Segregació Encarregada dels tràmits legals per a la independència del poble

Alberto Alberó.- Lo que entonces passa és que la economia... tots pensàvem: si açò costa dinés d'a on han d'eixir?

Ángel Albalate.- I a l'entrar en abogats i tot això vam tindre que... necessitar dinés i vam eixir a demanar dinés per les cases.

Alberto Albero.- Un milló de pessetes segur que costaria. O per lo menos un milló de pessetes; entonces vam dir: d'a on hem de traure mosatros un milló de pessetes?

Pasqual Marco.- N'hi havia casa que a lo millor no mos recibien molt bé, però jo li dia a la senyora o al senyor, li dia: escolte, pa mi no vindria a demanar. Demane pa'l poble, pa mi no vindria.

Vicent Arnal.- Anaves i tocaves a [*inintel·ligible*] i feien: "perdoneu, però hui no vos puc donar ni cent pessetes".

Pasqual Marco.- I sí, en general se van portar bé, els alquerieros.

Antonio Marco.- Vam tindre que, pa iniciar l'expedient, replegar firmes, i entonces va respondre el noranta per cent, noranta-huit per cent dels alquerieros van vindre a firmar pa seguir açò.

Lolita Capella.- I ma mare era molt molt alqueriera, i va tindre que anar a la clínica, perquè li feien unes coses, i va i mos vam enterar pues claro, que arreplegaen firmes, i ella pobreta feia: "Lolita, i jo no podré firmar? I mira si per la meua firma..."

Marilola Vilar.- Portàvem als xiquets al braç pa anar a firmar davant del notari pa que ells se'n recordaren de que això era un inici de lo que s'anava a fer **[15 min.]**.

L'Expedient de Segregació era el document que demostrava per què Alqueries mereixia ser poble

Alberto Albero.- El Expedient ho demostrava tot massa bé. Ho demostrava tot massa bé, amb datos. D'economia, de que no marginàvem al poble que se quedava i mosatros podíem subsistir amb els recursos que teníem propis d'ací.

Blai López.- El poble entonces era tot una pinya. Allò sí que era unió pa tots els conceptes, ací no hi haven colors.

Vicent Arnal.- La il·lusió era general. Ja va entrar l'alegria i la il·lusió de pensar: "hem de ser".

Alberto Albero.- Vam fer tamé una assemblea que exigia que anara, en cas de que fórem poble, que havia d'anar una relació de noms pa un futur ajuntament. Se va fer una votació, el van elegir, tal i qual, i anava tamé una llista dels que podien ser ajuntament.

Pasqual Marco.- Vicente Molés García va eixir com alcalde.

Vicent Molés.- I jo sempre he tingut clar que discrepàncies en la Coordinadora no en devien d'haver perquè si se polititzava no teníem poble.

Vila-real rep la sol·licitud de Segregació... diu que no

Ángel Albalade.- El Expedient s'envià a Vila-real, en Vila-real de cap manera volen, però té que seguir el seu curs perquè ja estem en la democràcia i no se tira a un caixó com se va fer anteriorment i se porta a Madrid. Entonces a Madrid va al Consell d'Estat.

Pasqual Marco.- I als vint-i-huit dies li toca a ell, a Vicente Arnal, diu: "ja podeu emborratxar-vos, ja podeu tirar coets que fa un momentet el Consell d'Estat ha aprovat el informe favorable pa la vostra segregació.

Albert Ventura.- El Consell d'Estat mos va dir que sí i Vila-real se va enterar de que ell... perquè ells no pensaven que això adelantaria tant, i per lo tant no tenien res preparat, se van trobar en que el Consell d'Estat va dir que sí a la segregació.

Ángel Albalade.- En la política ja saps tu que la pressió és lo que conta més, i Vila-real tenia molta potència al costat nostre.

Albert Ventura.- Entonces n'hi ha una carta que li dirigix el que era alcalde de Vila-real, Batiste Carceller, al secretari d'Estat que en aquell moment era Broseta, dient-li que paralizte el procés de segregació fins que ells troben a un letrat que això ho desmunte.

Blai López.- Era fés-te cómpter que David contra Goliat.

30 d'octubre de 1981

Albert Ventura.- Bueno, ixa nit vam plorar molta gent. Això hi ha que dir-ho, que ixa nit va plorar molta gent.

A pesar de l'informe favorable del Consell d'Estat... El govern diu que no a la Segregació

Albert Ventura.- Clar, ixa nit va haver una assemblea, la Coordinadora va reunir a la gent i van dir: "què fem, tirem endavant o mos quedem ací o què fem?".

Pasqual Marco.- Perquè estàvem plorant, tota la Coordinadora.

Manuel Antonio Arnau.- Clar, els ànims encesos, ànims exaltats i ta-ta-ta-ta...

Albert Ventura.- I la gent vam decidir seguir tirant endavant. Però ixa nit volíem fer com un gest simbòlic de que la cosa... "Pues mone i que mos dixeran estar deu minuts en l'ajuntament". L'ajuntament era lo que eren les oficines municipals, no?

Alberto Albero.- I estava allí tamé dos membres de l'ajuntament de Vila-real, però dos concejals d'ací de les Alqueries que estaven en l'ajuntament de Vila-real. Estaven allí dins, vam anar a manifestar-los a ells la nostra ràbia i la nostra tírria...

Blai López.- Açò era tots a una como los de Fuenteovejuna. Eh?

Alberto Albero.- Van haver ahí... va faltar ben repoquet pa que s'arribaren a a pegar, perquè els dos concejals d'allí se resistien a eixir d'allí, i mosatros només pel mero hecho de dir "pues volem entrar allí perquè no... som conscients de que això pertenesca a Vila-real sent d'ací de les Alqueries conforme està".

Manuel Antonio Arnau.- No sé com, apareix un cabiró, apareix un cabiró, no sé d'a on el van traure, lo que sí que sé és que el primer que el vaig arrambar vaig ser jo, i a la segon o tercera tamborinà que vam pegar a la porta va anar la porta... i mo'n vam entrar dins.

Pasqual Cubedo.- Jo lo que sí que tinc present és les pataes que vam pegar al cristal ixe i la sort que vam tindre... deu de ser la Verge del Niño Perdido, perquè mos haguérem pogut tallar les cames per coranta puestos, perquè... leh, pataes, pum, pam, pam... Fabulós [risses] [20 min.].

Batiste Balaguer.- Va vindre la policia naciona i, bueno, se va armar un canyaret.

Albert Ventura.- Jo a ixa nit li dic la nit de la "toma de la Bastilla".

Alba Cabedo.- Que eren molt revolucionaris, però si volien formar part d'un poble i no li's dixaven pues jo tamé haguera fet lo mateix.

Pasqual Arrufat.- Pa mosatros la caiguda de la porta de l'antic ajuntament té molt de valor. Té molt de valor perquè vam eixir tots reforçats.

**L'Associació de Veïns acull legalment la Coordinadora de Segregació.
Al carrer s'intensifica l'acció directa.**

Batiste Balaguer.- Però mosatros estàvem en la sombra apoyant a ixa Coordinadora. Fent cartells, anant a manifestar-mos, tallant carreteres...

Pepe Montagut.- D'ahí ya comencem mosatros a confeccionar lo que diríem una espècie de tela d'aranya, enviant sempre escrits amb queixes, amb problemes. Tot lo que passava ací en les Alqueries automàticament ho enviàvem o bé a l'ajuntament, a Diputació...

Batiste Balaguer.- No era precís, però sempre estàvem buscant pretextos a l'hora de fer activitats i al mateix temps reivindicar, perquè la premsa la teníem a favor...

Pasqual Arrufat.- Un atra volta pues bueno, a través de l'Associació de Veïns se va pensar de dir: "bueno, per què en l'estació de Borriana posa Borriana i no Alqueries tamé?"

Raquel Benages.- Jo me'n recorde molt bé d'aquelles pancartes típiques que hi havien, que eren en blanc escrites en negre: allò de "Volem ser poble".

Paqui Martínez.- I tots eixíem al carrer amb pancartes i xillant ahí com a locos.

Batiste Balaguer.- Quantes voltes Antonio Marco venia, o jo anava a buscar a d'ell i entones mo n'anàvem allà al Refugio i ahí mos passàvem el dia fent cartells, anunciant assemblees...

Manuel Antonio Arnau.- Jo tinc un company en la policia que a mi no me diu Manolo: "Ieh, palestino!". Però no t'enganyes: el riu Sec és la "Franja de Gaza", eh?

Pasqual Cubedo.- I sense voler teníem por, no? Érem jóvens, no estàvem garrejats en estos assumts, i primer vam començar per la perifèria.

Ángel Albalate.- Vam fer algunes cosetes de nit per ahí.

Pasqual Cubedo.- Pues allí agarràvem el esprai, aparava el vespino i Alfonso: "Alquerías libre", i hale, a córrer [risses].

Isabel Ballester.- Jo recorde que una nit va aparèixer una pintà en el pont que crusa la general, una pintà que dia: "justícia per a les Alqueries". Una pintà que mai se va saber qui la va fer.

Ángel Albalate.- I jo agarrat en els barrots de la valla i penjant com un mono anava pintant. Per cert, alguna lletra no va eixir massa bé.

Isabel Ballester.- Jo crec que per ixa pintà tota la gent que passava per la general sabia que el poble de les Alqueries estàvem demanant algo. Ixe algo, clar, era la segregació.

Ángel Albalate.- La esse, clar, va eixir al revés [risses].

Mari Nela Vicent.- I jo me'n recorde una nit molt especial, que a mi no me s'olvidarà mai, que va ser la presentació... lo que no me'n recorde és de quina reina va ser. Però del presentaor sí que me'n recorde i no me s'olvidarà... no vullguera que me s'olvidara mai.

Batiste Balaguer.- El presentaor, que era Pasqual Arrufat, va dir: “jo si ve este senyor que sàpia ell que jo no li diré que puge”.

Pasqual Arrufat.- Però era un sentiment de frustració, però que al mateix temps era de frustració però tamé de dir: “tenim que tirar endavant”, no? Entonces era una mescla dels dos sentiments.

Mari Nela Vicent.- Però quan va ser l’hora de pujar el alcalde de Vila-real acompanyant a la reina, va presentar a la reina, i va dir que pujava en companyia d’un home però que ell no... ni el presentava ni... Ell com si no pujara dalt de l’escenari.

Pasqual Marco.- Carceller era l’alcalde de Vila-real, i al ser l’alcalde de Vila-real mosatros el teníem que acceptar com a alcalde, encara que no volíem.

Batiste Balaguer.- Ell no tenia perquè vindre perquè ací no era ben rebut. Però no obstant ell volia vindre perquè li agradava el martiri, era un home que era massoca i venia.

Vicent Molés.- Pues ell estava ahí, se va escomençar a fer una protesta i van escomençar a agarrar-li el cotxe, quan va pujar casi li’l van tombar.

Manuel Antonio Arnau.- A ell li vam sangolejar el cotxe.

8 de maig de 1983

La gent de les Alqueries decideix no votar en les eleccions municipals

Mari Nela Vicent.- Sí, que venien les eleccions i havíem de votar. I claro, no volíem votar perquè no eren els nostres...

Pepe Montagut.- Va haver una abstenció del 87%, van votar només el 13%. A nivell municipal va tindre repercussió però a nivell provincial i a nivell de la Comunitat i inclús a nivell nacional va tindre una repercussió enorme perquè clar un poble que no votava era perquè no volia als governants que n’hi havien actuant. **[25 min.]**.

Pasqual Arrufat.- És dir, en aquell moment la major part de les decisions per no dir la totalitat se prenien sense cap component ideològic, simplement amb la finalitat de conseguir un anhel que teníem tots, no?

Vicent Tarrazón.- Vam anar a Vila-real a un pleno i mos van despatxar, mos vam assentar allí i jo vaig passar més por que un dimoni, perquè veia els guàrdies per darrere i feien clonc, clonc, clonc, i jo dic: “ara la patà ja és pa mi”.

Batiste Balaguer.- I Otília feia, la que era era presidenta, feia: “que no agarrarem este quadro”?

Blaí López.- I mos van tirar al carrer i mos vam assentar a l’escala de l’ajuntament i allí estàvem assentats. Hasta que van acabar, i quan eixien els aplaudíem.

Manuel Antonio Arnau.- Va haver una època abans de tot això que, bueno, hi havien una sèrie de robatoris per ahí...

Mari Nela Vicent.- Perquè a mosatros mos robaven totes les dies i no n’hi havia... no hi havien mesures, per a que a mosatros no mos robaren aixina, ni veies a la policia municipal, ni veies guardiacivils...

Manuel Antonio Arnau.- “Què és, que ací no mos ho donen? Tranquil, mosatros eixirem”, i estava la gent pel mig dels horts i per ahí amagats, fent patrulles de seguretat per la nit.

Mari Nela Vicent.- No se preocupaven de que a mosatros mos estaven robant. Pues mos ho vam fer mosatros.

18 de setembre de 1983
S'estrena l'himne de les Alqueries

Batiste Balaguer.- Quan vaig escriure la lletra de l'himne vaig pensar... pensava en mon pare, en mon pare i en tots els de la època de mon pare, en l'esforç que van fer a l'hora de aconseguir que el secà se convertira en una zona fèrtil i plena de tarongers.

Rosa Ros.- Pensava en la unió d'este poble, en la unitat d'ell mateixa, en la seua llibertat, i per això continue pensant que quan diem "unides les mans" m'agradaria que mos agarràrem tots de les mans.

Mari Nela Vicent.- Jo m'agradaria que me digueren si saben cantar el himne.

Batiste Balaguer.- "Canta, poble d'Alqueries, ompli el teu cor d'alegria, oferix amb un gran crit, glòria, pau i germanor."

Mari Nela Vicent.- En l'any 84, la última reina de festes de Vila-real, quan perteneixíem a Vila-real, va ser Elisa Molés, i ella va ser la primera del 85, la primera nostra.

Elisa Molés.- Però el dia de la ofrena, quan estàvem a l'altura del carrer Mare de Déu de Gràcia se va arrimar u de la Comissió i me va dir: "Enrique Ayet, el alcalde de Vila-real està allí esperant-te per a pujar amb tu dalt de l'escenari".

Mari Nela Vicent.- I ella volia anar-se'n a casa, però representava al poble. No volia entrar amb l'alcalde, però l'alcalde no se n'anava.

Elisa Molés.- Entonces jo me vaig plantar i vaig dir: "no, jo la condició era que jo no tenia que tindre res en contacte que fóra amb Vila-real". Me van insistir i entonces jo vaig dir: "pues mira, jo me'n vaig a ma casa".

Mari Nela Vicent.- Era lo últim ja de la Segregació i l'ambient estava molt caldejat i estàem tots molt... ho teníem molt a flor de pell tot lo que estava passant-mos.

Elisa Molés.- Jo no el reconeixia com a alcalde d'Alqueries, era alcalde de Vila-real, i més amb un sentiment tan fort que n'hi havia en ixé moment.

L'única via que li quedava a les Alqueries és la de la justícia.
L'Expedient de Segregació es porta al Tribunal Suprem

Joaquín Vicent.- Però mosatros vam ser cabuts, i vam lluitar hasta l'últim moment. Hasta l'últim moment! I ho vam aconseguir.

Pasqual Marco.- Però en Burriana hi havia una dona que va fer molt.

Ángel Albalate.- I ahí mos va dir que coneixia a un magistrat del Tribunal Suprem. "Xa, pues això seria interessant", i allà que mo n'anem amb ella a parlar amb el magistrat este.

Pasqual Marco.- Sí, Teresita Capella, que descendix tamé d'ací de les Alqueries.

Ángel Albalate.- I contava Miguel que esta dona era molt religiosa.

Mª Jesús Bort.- Cada capella que passaven des de Siete Aguas a Madrid tenien que parar a resar perquè ixa dona el costum d'ella era anar resant cada vegada que anava a Madrid a demanar per la segregació de les Alqueries.

Alberto Albero.- Allà a on anava l'expedient dia que era un expedient molt model, molt ben fet i molt gros, i demostrant motius de que teníem raó.

Pepe Montagut.- El Supremo va anular el acuerdo del Consell de Ministres i entones Vila-real clarament se va vore que tenia la batalla perduda.

Albert Ventura.- Quan el Tribunal Suprem va vore la injustícia que s'havia fet en este poble, que mosatros per llei teníem raó, teníem dret a ser poble...

Blai López.- I en esta ocasió pues David va guanyar a Goliat.

25 de juny de 1985

**El govern valencià es reuneix al Palau de la Generalitat. Discuteixen
si li donen la Segregació a les Alqueries**

Vicent Arnal.- No mos véiem les cares. No mos véiem les cares perquè estàvem tots grocs i tremolosos.

Ángel Albalate.- Al Palau de la Generalitat, allí al carrer paralelo pues per allí mosatros passejant-mos, allí n'hi havia un baret i en quan en quan entràem a fer-mos algo.

Albert Ventura.- Esperant la notícia com si estiguérem esperant la fumata blanca, allí fora a la plaça... **[30 min.]**

JA SOM POBLE

Vicent Arnal.- "Ja som poble, ja som poble!"

Albert Ventura.- Diu: "enhorabona, ja sou poble. Però tot el terme no el tindreu".

Alberto Albero.- Mos van retallar terme pa encontentar a uns i pa encontentar a Vila-real tamé.

Albert Ventura.- I me'n recorde que d'allí Miguel Blasco va anar a un bar a tocar ací perquè entones encara no hi havien mòbils ni res d'això, no? A tocar dient que mos havien dit que sí, que ja érem poble.

Vicent Ramon Molés.- I en les Alqueries davant de ma casa estàvem mosatros a la carretera tots esperant, i venia i mos diu: "tio Ramon, ja ha parit la burra". Ja ha parit la burra.

Albert Ventura.- Claro, ara has de tornar a les Alqueries. I València pues està a cinquanta-quatre quilòmetres però allò se feia etern, no arribàvem mai.

Blai López.- Esta plaça no cabia la gent. No cabia. Esperant a que vingueren els de la Coordinaora de València. Jo no sé si es que venien a peu, que no arribaven mai!

Joaquín Vicent.- Dic: "xa, que el cotxe no corre més? Que el cotxe no corre més?".

Vicent Ramon Molés.- Aquells estaven en València i mosatros estàvem ací amb traca i amb tot. Molt gran! Molt gran!

Alberto Albero.- Van aparar en la ratlla de Nules i les Alqueries, Alberto va baixar, es va agenollar en terra, va besar la carretera i va dir: “ja he besat el terreno del meu poble”.

Albert Ventura.- Pues jo vaig baixar i vaig besar terra alqueriera, no?

Blai López.- Ahí lo que mos vam fartar de plorar tots. Això no se pot olvidar, jo ja puc viure anys que ixa nit no la puc olvidar en la vida.

Mª Jesús Bort.- Me’n recorde que el meu home portava bigot i hasta que no fórem poble no se’l tenia que llevar, i allí a casa Otília mo’n vam anar al quarto d’aseo i correns se va afeitar.

Albert Ventura.- I quan vam arribar a la plaça, bueno... Jo no he vist mai en les Alqueries... no he vist mai tanta gent, no mos dixaven ni passar en el cotxe. Tots els alquerieros estaven en la plaça ixa nit, és dir que... Jo crec que no n’hi havia ningú en casa.

Lolita Capella.- Pareixíem les formiguetes quan eixien dels formiguerets, tots amunt a la iglésia.

Paqui Martínez.- “Que ja som poble!”, i hala...

Alberto Albero.- Entonces tot units en grup, amb una pancarta que dúiem gran de “Ja som poble”.

Antonio Marco.- Huit anys luchant pa anar allí a disfrutar d’ixa emoció, i jo tenia una lumbalgia terrible.

Pietat Capella.- I festes que vam fer, i pastes i convits i de tot.

Albert Ventura.- Les campanes tocant, bueno, allò era...

Vicent Arnal.- I les aueles, els xiquets, tots abraçant-mos.

Albert Ventura.- La gent emocionà, plorant.

Manuel Antonio Arnau.- “Mare, i ixos coets? -Ixs coets? Que ja som poble, fill!”. “Ieh, ja vindré a sopar demà!

Albert Ventura.- I a mi al final me s’ocurrix: podríem anar a la iglésia.

Blai López.- No mo’n vam anar a emborratjar-mos, mo’n vam anar a donar-li gràcies a la Mare de Déu del Niño Perdido. Perquè diràs tu que a mosatros la Mare de Déu mos va ajudar molt, eh? Barbaritats!

Albert Ventura.- Jo crec que és una de les nits més boniques que una persona pot viure, com va nàixer el teu poble com a poble.

Alberto Albero.- L’alegria seria com un xiquet que naix, i escomença a anar anant i l’has de dur per bon camí.

Lolita Capella.- Té que anar avant, i ha anat avant.

Paqui Martínez.- Perquè si no hagueren estat ells, hui per hui haguérem segut poble?

Mari Nela Vicent.- Jo estic molt orgullosa d’haver viscut en aquella època, d’haver-ho passat i d’haver-ho disfrutat. I sobretot d’haver-ho conseguit.

Joaquín Vicent.- És que jo ho mire i dic als meus néts, és possible? El veig tan bonico el poble i tot això. I m’emocione, m’emocione. Jo crec que ha segut una faena ben feta. Ben feta del tot.

Albert Ventura.- Perquè jo me pensava que a partir d'ahí tot seria bonico. Jo pensava que això era lo que mos mereixíem: ser poble [35 min.].

Han intervingut

Joaquín Vicent
Antonio Marco
Elisa Molés
Albert Ventura
Pepe Escuriola
Paqui Martínez
Vicent Tarrazón
Raquel Benages
Alberto Albero
Batiste Balaguer
Pepe Ballester
Alba Cabedo
Vicent Arnal
Pietat Capella
Pasqual Marco
Manuel Antonio Arnau
Vicent Ramón Molés
Mª Jesús Bort
Rosa Vidal
Isabel Ballester
Mercedes Devis
Vicent Molés
Blai López
Lolita Capella
Marilola Vilar
Angel Albalate
Juan Safont
Pasqual Cubedo
Pasqual Arrufat
Pepe Montagut
Mari Nela Vicent
Rosa Ros
Claudia Fonet

Guió i Edició

Rafa Molés

Muntatge i Realització

Pasqual Arnal

Producció

Anna Balaguer i Carmen Balaguer

Música Original

Juanjo Ballester

Patrocinen

Ajuntament de les Alqueries
Cooperativa d'Aigües Potable *El Molino*
Cooperativa de Cosecheros *Cocalni*
Associació Cultural *Pla Redó*
Associació de Comerciants de les Alqueries
Caixalqueries
Envases Escriche
Associació de Pares i Mares C.P. Pintor Sorolla
Associació Cultural *Sant Ramón*
Salones Vives

Entitats Col·laboradores

Cooperativa d'Aigües Potables *El Molino*
Associació Cultural *Sant Ramón*
Associació d'Ames de Casa
Grup Municipal de Dansa i Rondalla *El Replà*

Material gràfic cedit per:

Cooperativa d'Aigües Potables *El Molino*
Associació Cultural *Sant Ramón*
Caixalqueries / Arxiu Amparo Vicent
Pasqual Arrufat
Batiste Balaguer
Isabel Ballester
Raquel Benages
Alfonso Bort
Mª Jesús Bort
Nati Cubedo
Pasqual Cubedo
Loles Gómez
Elisa Molés
Juanita Molés
Sandra Vicent

© Associació Cultural *Pla Redó* 2010